

GeWoon Anders

driemaandelijke uitgave van de Landelijke Vereniging Centraal Wonen

Inhoud	Pag.
Van het bestuur	2
Ideaal van CW is onrealistisch. Een gesprek met een ex CW'er	3
Ecolonia, een les in duurzaam bouwen en ontwikkelen	4
Verslag van de ICESA konferentie 2001	6
Gehoord, Gezien, Gelezen	11
Woongemeenschappen, What's in a name	12
Aktief lid binnen CW-Lismortel, Marcel Leentvaar	13
Verslag ledenvergadering LVCW op 8 december 2001 .	14
Infopagina's	16 - 19

Winter 2001/2002
Jaargang 25, N° 82
Losse Nummers € 4,75

Colofon

'Gewoon Anders' is het kwartaalblad van de Landelijke Vereniging Van Centraal Wonen projecten (LVCW) en verschijnt vier maal per jaar.

Verenigingbureau
Grenadadreef 1-J, 3563 HE Utrecht.
Tel: 030-2612585. (doorgeschakeld)
Internet: www.lvcw.nl
E-mail: info@lvcw.nl

Abonnementen
€ 8,- per 4 achtereenvolgende nummers *
Leden van aangesloten projecten
betalen € 7,-

* Aangesloten groepen krijgen per 10
woningen / wooneenheden 1
exemplaar van ieder nummer ter
verspreiding onder hun leden.

* Losse nummers kosten voor leden € 2,-
incl. porto en € 2,25 voor niet-leden
excl. porto.

Redactieadres:

Annemarie Kooij, Zeelandstraat 26,
2408 GJ Alphen a/d Rijn.
Email: A.Kooij@hetnet.nl

Redactie:

Fliip Krabbendam (CW, Delft)
Harry Linde (CW-Amersfoort)
Heleen Toet (CW-Heemskerk)

Layout:

Johan Zwart

Op de omslag

Peter Bakker op de ICSA conferentie
in ZEGG

Aan dit nummer werkten verder mee;
Thea Bekkers, Anna Dijkhuis, Peter Bakker,
Heleen Toet.

(c) auteursrechten

Overname van artikelen en illustraties is niet
toegestaan zonder toestemming van de
redactie.

Is er interessant nieuws uit uw
project schrijf ons dan.
Jullie project jubileert? Meldt dat
dan tijdig aan de redactie, dan
komen we voor een artikel
in de Gewoon Anders

Druk:
Pasklaar, Sittard

ISSN: 0166-4336

Van het bestuur

In de vorige editie van GA is al vermeld dat 2 bestuursleden afscheid hebben genomen:

Heleen Toet en Ben Lindeman.

Van de drie nieuwe mensen die de taak van bestuurslid op zich wilden nemen, heeft

Rosa Verhoeff gezegd dat zij wegens drukke werkzaamheden niet definitief in het bestuur zal komen, maar wel klussen voor het bestuur wil opknappen. Daar is zij intussen al enthousiast mee bezig door naar nieuwe vormen van PR te zoeken. De 7 maanden dat zij meeliep in het bestuur hebben haar al veel informatie gegeven.

Peter Bakker en Thea Bekkers zijn nu definitief bestuurslid. Peter zet o.a. de taken, die hij al had, nu voort in het bestuur.

Als je nieuwsgierig bent naar zijn werk dan moet je de website van de LVCW eens bezoeken, dan krijg je een idee waar Peter zijn energie in steekt. Zo zorgt hij voor veel en goede informatie over onderwerpen die bij centraal wonen horen. Hij geeft ook de mogelijkheid tot discussie over allerhande onderwerpen. Dat kan gaan over contacten met de verhuurder tot het probleem van katten in de zandbak.

Thea heeft het secretariaat op zich genomen.

Ada Bolder was al voorzitter en Gerard Koning is nu penningmeester.

Ada Bolder is met een werkgroepje hard bezig met sollicitatiegesprekken voor aan te stellen bureaumedewerkers, in het kader van ID-banen. Momenteel lijkt dat in een stroomversnelling te zijn gekomen, terwijl er veel twijfel was over de kans van slagen.

We mogen nog niet echt juichen, maar het vertrouwen bij het bestuur groeit.

In een volgende editie van dit blad hopen we de goede afloop te kunnen vermelden.

In de laatste ledenvergadering is in het themagedeelte aandacht besteed aan de taken welke de landelijke vereniging met zich meebrengt. Alle deelnemers hebben vol enthousiasme mee gediscussieerd. Over de resultaten die zijn geboekt leest u in het verslag van deze ledenvergadering elders in dit blad.

Thea Bekkers

Nog even dit...

Het stukje over de tuinbank in de vorige Gewoon Anders kwam van CW-Zwolle

NEE	Géén ongeadresseerd reclamedrukwerk	JA	Wél huis aan huis bladen
	vraag de sticker aan 020 6262 620		
Prettig voor u, beter voor het milieu!			

'Ideaal van CW is onrealistisch'

In gesprek met een ex-centraal woner

Cor Langedijk is een van de centraal woners van het eerste uur: Met Bob Fris zat hij in het eerste bestuur van LVCW en maakte hij de oprichtingsbijeenkomst bij de notaris mee. Veel denkwerk, veel overleg en praten met andere centraal woners (in spé) en met de buitenwacht. Dat betekende vaak: onbegrip incasseren en met schier eindeloos geduld uitleggen waarom het nou precies ging.

Hij was ook initiatiefnemer voor het centraal wonen project in Delft. En ook dat betekende veel overleg, veel onbegrip en veel geduldwerk. Maar toen dit project na zo'n 12 jaar vooroverleg, overleg, stagnatie, nieuw overleg, toch, via intensieve ontwerpsspellen met a.s. bewoners gerealiseerd ging worden was van de initiatiefgroep nog één persoon over die ook daadwerkelijk centraal ging wonen: Cor.

We zijn inmiddels bijna 25 centraal wonen jaren verder. En centraal wonen Delft viert zijn of haar tweede (deka) lustrum. Cor heeft er 15 jaar gewoond in een van de vier clusters waaruit het project bestaat. Inmiddels woont hij - na een eerste en een tweede hersenbloeding- in een andere woonsituatie met gemeenschappelijkheid: verzorgingshuis de Bieslandhof in Delft.

Telefonisch zoeken we contact met hem en vragen hoe hij terugkijkt op de centraal wonen jaren en wat hij denkt over de oude idealen en of, zo ja hoe die veranderd zijn.

'Ik heb niks meer met centraal wonen' dat is Cors eerste reactie gevolgd door 'de vraag werkt op mijn lachspieren'. En als ik om een toelichting vraag: 'ze hebben mij uit de groep gezet en volgens mij gaat het overal zo.'

We komen terecht op het thema solidariteit. Daar ging het immers ook om, naast gezelligheid, contact, bewegingsvrijheid voor vrouwen (met kinderen) door dingen samen te doen en dat in een groep die een dwarsdoorsnede naar leeftijd, inkomen en huishoudenstype zou benaderen.

Nogmaals Cor aan het woord: 'de idealen zijn goed, maar de aard van de mens is er niet op afgestemd. En het fenomeen groep is niet op de mens afgestemd. Marten Toonder zegt het ook: "groepen deugen niet .....". Daarom is het centraal wonen ideaal onrealistisch voor zover je daarbij een beroep doet op mensen of op groepen'.

'Voordat ik aan centraal wonen begon had ik al veel waardering voor de ideeën van Hobbes en Macchiavelli. Hobbes zegt immers : « homo homini lupus est », de mens is voor de mens een wolf. Toen geloofde ik nog dat het misschien niet zo was, maar na mijn ervaringen met centraal wonen weet ik dat het wel zo is, dat Hobbes gelijk heeft.'

Omdat ik een beetje van ethologie weet en erg op wolven ben gesteld waag ik nog te zeggen dat dat als een belediging voor wolven klinkt, maar daar ging het natuurlijk niet over- hoewel? Groepen en groepsleven!! Terug naar mensen in groepen. Op mijn vraag of Cor zich toen hij ouder werd bezig heeft gehouden met de rijzende ster van het groepswonen van ouderen reageerde hij met: 'Daar heb ik wel over gedacht en ik ben ook een beetje actief geweest, tenminste op plaatselijk niveau. Dat heb ik niet verder doorgezet; al vroeg (tijdens de eerste verkenningen over wat wil men met elkaar) bleek dat die groep niet mijn niveau van verzorging aan elkaar wilde geven, dat konden ze in elk geval niet garanderen. Ik ben daar toen toch een beetje van afgeknapt, ik was niet kwaad en ook niet verbaasd, maar ik vond het wel jammer. Het ging om goede idealen zoals solidariteit en een beetje collegialiteit met mensen die in een moeilijke levenssituatie verkeren'. Cor besloot toen om niet actief met deze groepswonen van ouderengroep door te gaan.

Ik vraag nog hoe belangrijk en hoe haalbaar hij het idee van mantelzorg verlenen aan medebewoners/ groepsleden vindt. Wat Cor daarover zegt ligt in het verlengde van wat al gezegd is: mantelzorg op zich is een goede doelstelling, maar daar is een groep voor nodig en 'ik heb een diep wantrouwen tegen groepen gekregen'. Het gezin is het prototype van een (kleine)

groep, merk ik op, in het begin van het groepswonen dachten we dat de woongroep een minder hogedrukpan achtige groep zou zijn dan het (modale) gezin! En dat dit veel voordelen zou hebben.

Na wat denken en lachen reageert Cor met: 'in het gezin ligt de oorlogsgrondstof dieper (verankerd? is het fundamenteler? Ik weet het niet meer precies) dan in een woongroep, dat is waar, het is (nog) riskanter. Maar of er nou (voor Cor) genoeg reden is om het toch weer eens te proberen met een woongroep, daar komen we tijdens dit telefoongesprek niet uit.

We sluiten af met : 'groepen deugen niet..... maar we moeten het er wel mee doen' en de afspraak om het er ook nog eens direct, live, face to face over te hebben.

Anna Dijkhuis

**Hoe groot is
jouw wereld?**

Word Novib donateur.
Bel 070-3421.777 of ga naar
www.novib.nl

(HOE GROOT IS JOUW WERELD ? n(o)vib)
OXFAM NETHERLANDS

Ecolonia

Een les in duurzaam bouwen en ontwikkelen.

Leidt een experimenteel woon-project ook tot duurzame verandering in het denken van de bouwers en de bewoners? Een beetje wel, een beetje niet. Het ligt eraan wie er aan het woord is. Dat is op te maken uit het evaluatieonderzoek van een experimenteel bouwproject in Alphen aan de Rijn.

Volgens de architecten van Ecolonia, het demonstratieproject in Alphen aan de Rijn, heeft het opzetten van deze zo volledig mogelijk aan de hand van milieu-principes opgezette wijk geleid tot een forse stap voorwaarts in de weg naar duurzaam bouwen.

Doelstelling

Centrale doelstelling van de initiatiefnemers van Ecolonia was het bieden van een overzicht van actuele Nederlandse kennis op het gebied van milieubewust en energiezuinig bouwen en de toepassing daarvan. Het project moest bijdragen aan het streven om het duurzaam bouwen zo snel mogelijk door te laten dringen tot de hoofdstroom in de woningbouw. De nadruk zou daarbij liggen op de demonstratie van technieken die het experimentele stadium zijn gepasseerd.

Operationele doelstellingen:

- 1. Energie-extensivering:** besparing op het energiegebruik voor verwarming en warmwatervoorziening, verhoging van het aandeel van duurzame energiebronnen, inzet van alternatieve energiebronnen, verlaging van de energie-inhoud van gebouwen en verlaging van het energiegebruik ten gevolge van de locatiekeuze.
- 2. Integraal ketenbeheer:** bevorderen van gesloten kringlopen van grondstoffen in de bouw, voorkomen van rest-afvalstromen, bevorderen van hergebruik van bouw- en sloopafval, verminderen van de rest-emissies naar het milieu bij de productie en verwerking van bouwmaterialen.
- 3. Kwaliteitsbevordering:** keuze en inrichting van bouwlocaties, verbeteren van het binnenmilieu, verlengen van de levensduur van gebouwen, kwaliteitsverhoging van materialen.

De 101 woningen zijn opgedeeld in negen deelprojecten waaraan milieuthema's werden gekoppeld met extra specifieke eisen. Verder kreeg elk project een eigen architect om daarmee een zo groot mogelijke variatie in het milieu aan te brengen.

Indeling extra milieuthema's en aantal woningen:

- 18 x terugdringen warmteverliezen;
- 10 x zonne-energie;
- 11 x energiegebruik bouwen en wonen;
- 10 x watergebruik, hergebruik bouwmaterialen;
- 12 x levensduur, onderhoud, organische architectuur;
- 12 x flexibel bouwen en wonen;
- 10 x geluidsisolatie;
- 12 x gezondheid en veiligheid;
- 8 x bio-ecologisch bouwen.

Evaluatie - NOVEM

Novem heeft deze plannen samen met Bouwfonds Woningbouw bv. en met steun van de ministeries van VROM en EZ ontwikkeld. Novem heeft opdracht gegeven voor een evaluatierapport anderhalf jaar na oplevering van de laatste woningen.

In dit rapport is een interview opgenomen met ir. J. de Leeuw, de divisie manager Gebouwde Omgeving van de Novem. Hij vindt dat de bouw van Ecolonia niet zo zeer interessant is geweest uit het oogpunt van de ontwikkeling van nieuwe materialen en producten als wel vanwege de lessen die eruit getrokken kunnen worden op het vlak van het proces, de manier waarop de verschillende partijen bij zo'n project samenwerken.

'We hebben ons verkeken op de inspanningen die het kost om het ambtelijk apparaat mee te krijgen bij het integreren van allerlei elementen, zeker als je sectoroverschrijdend bezig bent. Essentieel was de inzet van de directeur stadsontwikkeling die de verschillende diensten steeds weer op een lijn wist te krijgen. Onze les is, dat de diensten er in een vroegtijdig stadium bij betrokken moeten worden; daar moet je veel in investeren'.

Ook de bouwbedrijven zouden er vroeg bij gehaald moeten worden. 'Het is eigenlijk noodzakelijk om in een bouwteam te opereren' aldus de heer de

Variaties op een flexibel woningontwerp

Uitgangspunten waren de thema's: integraal ketenbeheer, energie-extensivering en kwaliteitsbevordering.

Er zijn op basis van deze drie thema's negen specifieke milieuthema's uitgewerkt bij de bouw van 101 woningen. De eerste paal ging in 1991 de grond in.

Leeuw. 'De aannemers moeten er van het begin af aan bijzitten om meteen de kostenconsequenties te kunnen aangeven. Bij Ecolonia gebeurde dat in een veel te laat stadium. Allerlei (ontwerp) beslissingen waren al genomen en de tijdsdruk begon ons parten te spelen. Consequenties van de programma's van eisen waren onvoldoende onderzocht en uitgewerkt. Daardoor moesten in een later stadium zaken worden teruggedraaid terwijl er ook bij de uitvoering bouwfouten ontstonden. Ook hebben we het ons met zoveel typen woningen te moeilijk gemaakt. We hadden bescheidener moeten zijn en ons op een paar typen moeten concentreren'. Door de tijdsdruk was er ook onnodig veel bouwafval en rommel, een moeilijk puntje bij een demonstratieproject.

Bewoners

Het succes van een project 'duurzaam bouwen' is sterk afhankelijk van het gedrag van de bewoners. Voor veel bewoners was het milieuaspect ondergeschikt aan het bezitten van een eigen woning. Er werden na de bouw 22 keukens direct vervangen door keukens van eigen keuze en menig hardhouten schutting werd geplaatst. Van cruciaal belang blijkt te zijn dat er veel goede voorlichting en kennisoverdracht plaatsvindt, en dat de bewoners een weloverwogen pakket meer- of minderwerk wordt aangeboden, waarbij milieuvriendelijke alternatieven (voor

bijvoorbeeld de tuinomheining) duidelijk worden genoemd.

De voorlichting van de tweede of derde bewoners was nul komma nul. Daarover is dus helemaal niet nagedacht. Het aspect 'milieubewust wonen' is dan een kort leven beschoren.

Uit het oogpunt van milieubelasting is het consumentengedrag doorslaggevend: hoe gaan ze om met apparatuur en afval, en met hun eigen mobiliteit. Volgens dhr. de Leeuw was Ecolonia toch een doorslaand succes voor wat betreft de effectiviteit van energiebesparende maatregelen. Met relatief weinig geld is er een enorme stimulans gegeven aan duurzaam bouwen, vindt hij.

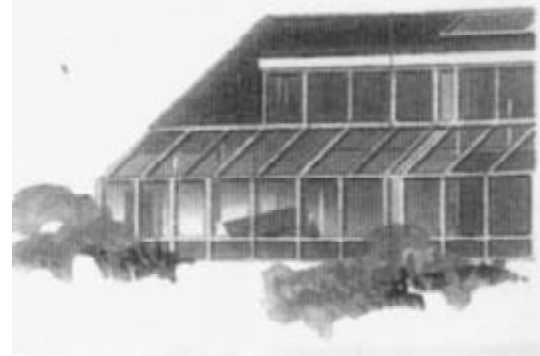
Evaluatie - Bouwfonds

Bouwfonds directeur H. van Zandvoort verklaart in hetzelfde rapport dat hij het project liever bij 'duurzaam ontwikkelen' wil indelen. Het aardige aan Ecolonia was, dat het een integraal karakter had en niet alleen technisch experimenteel was. De totale opzet van woningen en wijk, daar ging het om. Wat zijn de belangrijkste conclusies volgens hem? Het probleem was om exacte programma's van eisen en bestekken voor de afzonderlijke woningen te schrijven. Er werden materialen en producten in opgenomen die helemaal nog niet bestonden. Geen merken, geen nummers, niks dus. Daarbij kwam er een enorme tijdsdruk vanwege allerlei subsidietoekenningen, waardoor innovaties niet tevoren beoordeeld konden worden. De veelheid aan vernieuwingen maakte het project uiterst complex. Een iets grotere bescheidenheid en meer tijd voor de voorbereiding zou beter werken. Overigens was de reproduceerbaarheid van de ervaringen voor het Bouwfonds niet het uitgangspunt. Die is namelijk uiterst beperkt. Er zijn zoveel subsidies bijgegaan dat het onmogelijk is dezelfde prijs-kwaliteitverhouding in de normale productie te realiseren. De gemeenten in Nederland hanteren bovendien allemaal andere regels en voorschriften op milieugebied, wat reproduceerbaarheid ook niet makkelijk maakt. Een standaardpakket zit er dus niet in. De invloed van Ecolonia ligt dan ook meer in het denken over het milieu binnen het Bouwfonds. Dat is nu ook een vast aandachtspunt geworden bij de planontwikkeling. Binnen het bouwfonds

is een aparte milieumanager aangesteld en er loopt een scholingsprogramma over projectontwikkeling en milieu.

Net als ir. de Leeuw van Novem meent dhr. van Zandvoort van het Bouwfonds dat de initiatieffase van de planontwikkeling heel erg belangrijk is voor de integrale milieuaspecten. In die fase worden beslissingen genomen die bepalend zijn zowel voor de kwaliteit als voor de kosten van de duurzaamheid. Zo dient vanaf het eerste moment rekening gehouden te worden met structuurbepalende, historische en landschappelijke elementen (bos/zand/water, hoog en laag, bodemgesteldheid, etc.). Ook komen op dat eerste moment al zaken aan de orde als lokale waterzuivering, keuze van rioleringsystemen, de oriëntatie van gebouwen t.o.v. zon en geluidsbronnen, ecologische verbindingzones, etc.

Zonneboiler en serre beperken gasverbruik

'Duurzaam bouwen is dan ook een te beperkt begrip. Het gaat niet alleen om het gebruik van duurzame bouwmaterialen of preventie van afval. Het gaat om een manier van werken waarbij het milieu vanaf het begin integraal onderdeel uitmaakt van de totale ontwikkeling. Dus praten we voortaan liever over: duurzaam ontwikkelen'.

Annemarie Kooij

Veilig en gezond wonen door ontwerp en materiaalkeuze

ICSA konferentie 2001 bij ZEGG in Duitsland

Mijn ervaring met de ICSA (International Communal Studies Association¹) begon al met de ICSA konferentie te Amsterdam in 1998. Aan het eind moest besloten worden of de volgende konferentie door de Findhorn Foundation in Findhorn (Schotland) of door ZEGG in Belzig (Duitsland) zou worden georganiseerd.

De Findhorn Foundation en ZEGG zijn beide gemeenschappen en hebben beide veel ervaring met het organiseren van bijeenkomsten.

Van Emmy Bakker (geen familie) wonende in CW Slifferhof in Heerlen, die verschillende keren bij ZEGG was geweest, had ik interessante verhalen over ZEGG gehoord.

Ze vertelde me o.a. dat ze zeer bewust vrijheid in liefde en seksualiteit nastreven,

in het ICSA bestuur te gaan zitten heen te helpen en haar te stimuleren zich in te zetten om de volgende ICSA konferentie in ZEGG plaats te laten vinden. (Of het door ons kwam weet ik niet maar ze heeft tot en met de konferentie in het ICSA bestuur gezeten en er zeker toe bijgedragen dat deze konferentie bij ZEGG is geweest) Op de afsluitende vergadering van het ICSA bestuur (waar Emmy en ik ook maar bij zijn gaan zitten) werd de konferentie

Een paar maanden later hoorde ik dat Bill Metcalf, na ook ZEGG te hebben bezocht (de Findhorn Foundation kende hij al), uiteindelijk voor ZEGG koos.

Christa Falkenstein van ZEGG had zich al opgeworpen als koördinator ter plekke. Christa had de organisatoren van de ICSA konferentie in Amsterdam gevraagd om naar ZEGG te komen om hun ervaringen door te geven.

Ook vroeg ze Emmy er bij te zijn omdat Emmy ZEGG goed kent en tevens omdat de LVCW, als een van de medeorganisatoren bij het ICSA congres in Amsterdam was.

Emmy vroeg mij er weer bij omdat ik met haar al ideeën had uitgewisseld over welke onderwerpen in 2001 interessant op de konferentie zouden zijn.

Van de organisatoren in Amsterdam kon alleen Saskia Poldervaart van de Universiteit van Amsterdam, zij was in 1998 koördinator van de konferentie. Van de andere organisatoren in 1998 kon Beatrice Kesler helemaal niet en Ada Bolder hoorde er te laat van. (Saskia, Beatrice en Ada zijn zowel persoonlijk als beroepsmatig bij gemeenschappelijk wonen betrokken. Vooral Beatrice en Ada hebben nauwe banden met de LVCW. Beatrice is ooit bestuurslid geweest, Ada is dat al weer heel lang, de laatste anderhalf jaar als voorzitter. Maar ook Saskia heeft al heel lang banden met de LVCW.)

Zo kwam het dat Saskia, Emmy en ik op een zomers weekend in 2000 naar ZEGG vertrokken om daar het een en ander te bespreken, voor te bereiden aangaande het ICSA congres dat in 2001 plaats zou moeten gaan vinden.

Acht uur rijden, maar een leuke rit. We werden op het 'terras' van de Dorfskeipe van ZEGG ontvangen door Christa Falkenstein, Robert Heess en Christiane Mrozek, die het meeste organisatie-werk ter hand zouden nemen. Christa vertelde het een en ander over ZEGG.

dit sprak me erg aan. Een leuke, uitdagende oppepper voor ICSA en mensen uit andere gemeenschappen leek me dat!

Beter dan de New Age / spiritualiteit van de Findhorn Foundation, wat mij betreft (Dat in ZEGG ook vaak het woord 'spiritualiteit' valt wist ik toen niet, lees verder).

Dit was reden genoeg voor Emmy en mij om Silke Hagmaier over haar aarzeling om

voorzitter Bill Metcalf uit Australië gekozen, op dat moment werd de keuze voor Findhorn of ZEGG aan Bill overgelaten.

Ik vermoed achteraf dat het naar Duitsland gaan voor veel Israëliërs, die ruim in het ICSA bestuur zijn vertegenwoordigd, toch een grote stap was en dat daarom op dat moment geen besluit is genomen. Maar over de Israëliërs en Duitsland de volgende Gewoon Anders meer.

Ze vertelde o.a. over het Forum, het idee van een extra bijeenkomst naast de gewone vergadering, voor meer emotionele zaken, dit sprak me erg aan. Een reden voor mij om haar naar Eindhoven te vragen voor het thema van de LVCW bijeenkomst in december 1998. Mijn project organiseerde dat en besluitvorming leek me een goed idee voor het thema-gedeelte. (Zo is het ook gebeurd).

Dat terzijde: Over de volgende conferentie.

Het thema was helaas al door het ICSA bestuur bepaald: "Communal Living on the Threshold of a New Millennium: Lessons and Perspectives", een nogal vage titel, waar van alles onder kan vallen en als titel al minder aktueel als de conferentie pas in de zomer van 2001 is.

Dat vage bleek later ook. Er was geen centraal en bindend thema, zoals mijn voorkeur was geweest.

Voor mij was het voor een conferentie georganiseerd door ZEGG logischer geweest om het over intermenselijke relaties te hebben: persoonlijke en groepsrelaties, besluitvorming, gelijkwaardigheid.

Aangezien de soms conservatieve en heel of half religieuze groepen, die ook naar de ICSA conferenties komen, leek het me spannend om ook eens lekker door te praten over echte vrije liefde, ook binnen centraal wonen, na kennelijk frustrerende

(Doordat anderen het af lieten weten of doordat ze zelf te veel naar zich toe trok: daar heb ik verschillende meningen over gehoord.) Hoe dan ook, er was het een en ander op aan te merken, ook door haarzelf.

Naast het hotel waar iedereen zou slapen, dat overboekt was door het hotel zelf en tevens andere organiserende randzaken die mis gingen, was het op de conferentie zelf te veel luisteren en te weinig mogelijkheid tot gedachtenuitwisseling en ontmoeting.

ook bij de pauzes, de lunch en het avondmaal.

's Avonds zou er de eerder genoemde Dorfskneipe voor iedereen open zijn. Voor gedachtenuitwisseling en ontmoeting voldoende gelegenheid dus!

Het kwam ook ter sprake om lezingen te groeperen en zo meer samenhang te geven aan het geheel. Voor elk van zo'n groepje lezingen zou dan een persoon verantwoordelijk zijn. Zo is het in 2001 ook ongeveer gegaan.

Binnen de ICSA is geld altijd een probleem, het lidmaatschap is laag en om het voor mensen uit gemeenschappen mogelijk te maken om de conferenties bij te wonen moet de deelname-prijs ook binnen de perken gehouden worden. De voorbereidingskosten moeten dus laag worden gehouden en de organisatoren moeten ook extra fondsen aan zien te boren.

Emmy adviseerde in Brussel Europese subsidie aan te vragen. Helaas bleek daar niets voor de conferentie te halen. De Europese Gemeenschap stelt telkens voor een paar jaar prioriteiten vast en geen van de voorgestelde thema's voor de conferentie was daar goed aan te koppelen.

Sowieso was het moeilijk om zonder duidelijk hoofdthema op deze manier geld aan te vragen.

Het heeft heel lang geduurd voordat er voldoende geld bij elkaar was om alle kosten te dekken. Uiteindelijk kon er, op basis van kleine sponserbedragen door bevriende organisaties een groter bedrag bij de Duitse overheidsorganisatie Stiftung Mitarbeit worden verkregen. Het helpt namelijk over het algemeen wel als je kunt aantonen ook al bij anderen interesse te hebben gewekt.

Om de kosten in te perken spraken we af om zo veel mogelijk via eMail te korresponderen: zowel onderling als met mogelijke conferentie deelnemers.

Ook publikaties zouden we zoveel

ervaringen in de zeventiger jaren, een gemeden onderwerp.

Maar goed, het 'thema' stond dus al vast. Het organiseren van een conferentie was de komende dag vooral ons gespreksonderwerp. Saskia vertelde dat ze in 1998 te veel alleen had moeten doen.

Voor ontmoetingen zou ZEGG op zichzelf al een veel betere plek dan de Universiteit van Amsterdam zijn. Behalve een kleine groep die in een hotel in het stadje Belzig zou slapen, zou iedereen de hele dag op het (vrij grote) ZEGG terrein zijn: bij het ontbijt in of voor het ZEGG restaurant of bij het buitenrestaurant. Zo

mogelijk via Internet doen. Ik zei toe een gratis website op te zetten, die wegens succes nu ook voor de volgende conferentie in 2004 gebruikt gaat worden (www.antenna.nl/icsa)

Met de verdere voorbereiding heb ik dus zijdelings steeds te maken gehad. Christa Falkenstein is 19 december in Eindhoven geweest om op de LVCW bijeenkomst het Forumspel dat we hadden opgezet te begeleiden.

Ik ben zelf in februari daarop een paar dagen bij haar op bezoek geweest. Tevens heb ik in de zomer van 2000 het ZEGG Zomerkamp meegemaakt, waarbij ik met allerlei aspecten van ZEGG te maken kreeg. Tijdens dit Zomerkamp, waaraan elke zomer door zo'n 150 mensen een of twee weken wordt deelgenomen, maak je min of meer het ZEGG gemeenschapsleven mee. Je kunt lezingen over milieu (bij ZEGG zijn veel milieuvriendelijke experimenten opgezet), vrije liefde, vrede, enz. volgen. Elk dag zijn er Forums in kleinere groepen. Daarnaast is het een prachtige plek, omringd door beboste heuvels.

Wel viel het me tegen dat over alles met een spiritueel sausje werd gegoten. Ten

Maar goed, door niet te veel op de spiritualiteit te letten heb ik daar twee boeiende weken gehad.

Ook was het fijn om eens tussen mensen te zijn waarvan het merendeel positief denkt over de vrijheid in liefde, vriendschap en seksualiteit in plaats van dat af te doen als

gevraagd om daar als officieel als vertegenwoordiger van de LVCW bij aanwezig te zijn. Als ik een verslag voor Gewoon Anders schreef zou ik mijn reiskosten vergoed krijgen. Bij deze ben ik dus mijn reiskosten aan het terugverdienen. Op de laatste LVCW ledenvergadering vóór de conferentie was ik ook nog eens bestuurslid geworden dus officieel kon al niet. Ik vertegenwoordigde zo'n 2000 Nederlandse centraalwoners (die daar verder niets van wisten ...)

Op 24 juni 2001 stapte ik dan eindelijk op de trein voor de conferentie die de volgende dag begon. In de trein naar Belzig, tijd genoeg, had ik een groot aantal korte beschrijvingen van de lezingen doorgelezen. Weinig sprak me echt aan. Ik besloot me meer te richten op het leggen van voor de LVCW en mezelf interessante contacten.

Bij het station van Belzig stond een busje klaar om konferentiegangers naar ZEGG te vervoeren. Meteen naar de Dorfskneipe gelopen. Ik zag daar al een aantal mensen van ZEGG terug die ik op het Zomerkamp had leren kennen. En ook Emmy en Saskia. Maar daar moest ik niet zijn: eerst inschrijven in de San Diego-bar vlak bij de ingang. O.k., me ingeschreven. Ik kreeg niet de kamer die ik het liefst had, namelijk één van de mooie aangeklede hotelkamers boven het ZEGG restaurant, met zijdeachtig bidvertrek, elke dag verse bloemen en een schilderij van een ZEGG-bewoner aan de muur. Maar wat ik kreeg beviel me ook: een kamer in een woongroep van een jongen die er die week niet was. Met geluidsinstallatie, maar ook een te hard bed: een zachter matras bleek echter te regelen.

Terug naar de Kneipe. Heel gezellig met nieuwe en oude mensen, het werd kwart voor drie voor ik in mijn logeerbed lag.

eerste heb ik iets (of eigenlijk veel) tegen gezamenlijk beleefde religiositeit, ten tweede denk ik dat wat ZEGG aan ideeën te brengen heeft voor veel mensen ontoegankelijk blijft door die spirituele 'verantwoording' die je er bij krijgt, ten derde leidt het bij sommige mensen van ZEGG tot overschatting: ZEGG (en haar zustergemeenschap Tamera in Portugal) als geboortecentrum van een betere wereld en te weinig opstaan voor alternatieven.

een mislukt experiment van eind jaren zestig en jaren zeventig.

Toen Christa, Robert en Christiane de folder voor de conferentie af hadden heb ik de conferentie-website zoveel mogelijk hetzelfde uiterlijk gegeven als deze folder. Tegen het naderen van de conferentie kwamen daar de korte beschrijvingen van wat de sprekers zouden gaan vertellen bij. Ik was inmiddels door het LVCW-bestuur

De volgende dag, na een ietwat te korte nacht, stond er nog niet veel op het programma. Na de ceremoniële opening op het centrale plein, met spiritueel gezang en al, was er pas later op de middag iets konferentiëls te doen. Dat gaf een mooie gelegenheid om tijdens een wandeling in de omgeving met Emmy bij te praten.

Maar, over de lezingen die ik heb bijgewoond, o.a. over een interessant vredesinitiatief in voormalig Joegoslavië, schrijf ik in de volgende Gewoon Anders. Van de ene kant kan er niet meer verhaal in deze Gewoon Anders, van de andere kant heb ik dat deel nog niet af.

De eigenlijke conferentie duurde tweeen eenhalve dag. Na een vrije dag, die ik vooral pratend en wandelend heb doorgebracht, kon iedereen die dat wilde mee met een driedaagse bustour langs drie grotere woonwerkgemeenschappen: de UFA Fabrik in Berlijn, Niederkaufungen in de buurt van ... en Sieben Linden in de buurt. De eerste twee hebben al een lange geschiedenis, Sieben Linden is nog in opbouw.

De UFA Fabrik is vooral cultureel: theater, circus. Maar daarover de volgende GA wat meer.
's Avonds weer terug naar ZEGG.

De volgende dag zijn we bij Kommune Niederkaufungen op bezoek gegaan. Niederkaufungen is een dorp in de buurt van Kassel, een busrit van vijfeneenhalf uur. In de bus vertelde Achim van ZEGG ons al het een en ander over de Kommune. Deze bestaat uit 60 mensen. Deels werkt men in de Kommune, deels buiten. Het geld wordt samengebracht, er is geen eigen bezit. Er is een pot met DM 200, waar je vrij uit kunt nemen. Datzelfde geldt voor de wijnkelder. Ieders inkomen gaat naar de commune. Verder vertelde hij dat er een netwerk van

dergelijke communes is. Als ik het goed begrepen heb komen ze af en toe bij elkaar om uit te wisselen en voor een feest. De mensen van Niederkaufungen waren eerst erg negatief over ZEGG als zijnde niet politiek en vanwege de seksualiteit, de vrije liefde. Maar nadat een aantal mensen van de commune een forumcursus bij ZEGG hadden gevolgd zijn velen van de Kommune positiever. Sinds een tijdje houden een groep van 18 tot 20 mensen van de gemeenschap een Forum, in een iets afwijkende vorm van die van ZEGG. Binnen de Kommune is er een constructiebedrijf en op een stuk land van de Kommune worden koeien gehouden, waar ze zelf ook vlees van eten. Als je in de Kommune komt teken je twee contracten met de Kommune: een inkomend contract (wat breng je in) en een uitbrekend contract (wat wil je meenemen als je de commune verlaat). Het is een welvarende commune. Ze ondersteunen een ontwikkelingsproject en lenen aan andere Communes. Hartmut van Niederkaufungen vertelt, als we zijn aangekomen, het volgende: de oorspronkelijke groep woonde in Hamburg. Daar in de buurt is alles echter duur, daarom zijn ze in Niederkaufungen terecht gekomen. Ze bestaan sinds 1987 en zijn begonnen met 17 mensen. De hele groep samen neemt besluiten in consensus. In kleinere groepen wordt gediscussieerd. Al vijf jaar praten ze over een pensioenfonds.

Hartmut vindt dat het groepsbelang boven het individueel belang komt.

Na een prima maal hebben we 's avonds in kleine groepjes gediscussieerd over verschillende onderwerpen die in leefgemeenschappen leven. Enkele bewoners van de Kommune namen er aan deel. Voor de vrouwen en de mannen waren slaapzaaltjes ingericht. Enkele kregen een eigen kamertje. Na het ontbijt weer een urenlange busrit. Gelegenheid tot goeie gesprekken. Op weg naar de woongemeenschap Sieben Linden. Bij aankomst werden we verwelkomd door het optreden van het bewonerskoor. Mij duurde dat iets te lang, na de lange busrit wilde ik liever mijn benen strekken, dus ging ik alvast wat op het terrein van Sieben Linden rondkijken. Na het gezang en een maal gaf Silke Hagmaier, één de initiatiefnemers, ons een

inleiding en rondleiding. Ze vertelde dat er vroeger zeven linden op het terrein voor de oude boerderij, die er nog is, stonden. De linde is een gemeenschapsboom. Het gaat in de gemeenschap om koöperatieve huizen. Ze leven volgens holistische gedachten of principes, zei Silke. De besluiten worden met consensus genomen, in moeilijke situaties met

konsensus min 1. Die ene krijgt dan één week de tijd om een medestander te vinden.

Er is een vrije school, welke niets met de antroposofische vrije school te maken heeft. Hoe het er toegaat werd niet door haar verteld. Ook is er een z.g. Bos-kindergarten. Net als ZEGG hanteert de gemeenschap het Forum.

Sieben Linden wil een model voor de wereld zijn. Men wil transparant naar buiten zijn.

Ze maken deel uit van het Global Village Network, het Come Together Network en werken mee aan het Eurotopia adresboek. Eurotopia is een adresboek van Europese leef- en werkgemeenschappen. Er staan ook enkele centraal wonen adressen in. Je moet DM 20.000 meenemen om bij Sieben Linden binnen te komen. Als je binnen 5 jaar vertrekt kun je dat bedrag weer terugkrijgen.

Er wonen nu 16 mensen in de koöperatie (300 is het streven), waarvan 15-20% uit voormalig Oost-Duitsland. De leeftijd is van 0 tot 74 jaar, de gemiddelde leeftijd van de volwassenen is 40 jaar.

De gemeenschap bestaat sinds 1997.

Selfsupporting is het streven. De ongeveer 22 hektare die ze nu hebben is echter niet

gemeenschap betrokken zijn en zich als lid als van de gemeenschap beschouwen.

Ze beslissen echter niet mee en wat ik er mensen zelf over hoorde vertellen klonk het mij toch een beetje een tweederangs gemeenschapslid.

Over de UFA Fabrik, Kommune Niederkauungen en Sieben Linden is ook door de konferentiepresident Bill Metcalf geschreven.

afgehaald: een warme thuiskomst.

In de volgende Gewoon Anders hoop ik jullie wat te schrijven over enkele lezingen, waaronder het Sunflowersinitiatief in voormalig Joegoslavië, over Israëliërs die voor het eerst na de Tweede Wereldoorlog in Duitsland waren, wat meer over de UFA Fabrik, over het afsluitfeest en misschien nog het één en ander.

Als je vragen hebt schrijf me dan: peter@antenna.nl. Ik zal ze in in mijn volgende artikel proberen te beantwoorden.

Peter Bakker, CW Lismortel, Eindhoven

¹ The ICSA is a multidisciplinary organization providing a common framework for scholarly exchange regarding communes, intentional communities, collective settlements and kibbutz throughout the world. The ICSA functions as a clearinghouse for research projects, encourages comparative studies, and maintains a list of communal organizations and individuals active in communal and kibbutz research. The Association holds international and local conferences and publishes a biannual bulletin. The Association stemmed from an initiative to combine scholars of communal studies with colleagues specializing in kibbutz studies

Zijn verhaal staat op de website van de konferentie (www.antenna.nl/icsa).

's Avonds reden we weer terug naar ZEGG en de volgende dag, na uitgebreid afscheid van een aantal mensen waar ik van was gaan houden (of al voor de konferentie hield) nam ik de lange treinreis terug. In Eindhoven werd ik van het station

groot genoeg voor het voedsel van 300 mensen. Het aantal leden dat buiten de gemeenschap leeft wil men beperken. Een in Nederland, zover ik weet, onbekend verschijnsel: gemeenschapsleden die niet in de gemeenschap zelf leven. Zowel rond ZEGG als de Findhorn Foundation in Schotland wonen mensen die sterk bij de

Gehoord, Gezien, Gelezen

In het jaar 2001 heeft de pers heel veel aandacht aan gemeenschappelijk wonen besteed.

De treinkrant Metro wijdde op 12 februari de middenpagina's aan Centraal Wonenprojecten Huizen, Apeldoorn en Nijmegen, onder de kop Samen apart, Apart samen, met veel grote foto's van Serge Ligtenberg. De tekst was van Mariano Slutzky, die naar ik heb gehoord, in een CW-project woont.

Een betere publiciteit kunnen we ons niet wensen!

In de zomer kwam het AD-magazine (Algemeen Dagblad) met een boeiend artikel van Emma Brunt over CW-Lismortel, Eindhoven, over de boerderij in Ottoland, die Nico v.d.Dool van de woongroepenwinkel Rotterdam ooit samen met vrienden verbouwde, en over Het Poortgebouw in Rotterdam, een z.g. vrijplaats voor jongeren, die zich zo min mogelijk aan geld gelegen laten liggen. Jammer dat dit interessante artikel als kop heeft gekregen "Alleen is maar alleen". Vroeger was het hip: de commune. Nu zoek je er voornamelijk geborgenheid: de woongroep. "Soms is het hier net een bejaardentehuis". Als ik dit als aanhef lees denk ik in eerste instantie aan een woongroep van ouderen en daar gaat het nu juist helemaal niet over.

Op 2 juni 2001 publiceerde het Nederlands Dagblad een artikel van Rosanne de Boer o.a. over CW Hilversum: "Samen Wonen - Tussen privacy en gemeenschap". Tussen eengezinswoning en commune. De belangstelling voor centraal-wonenprojecten neemt toe, als je betrokkenen mag geloven. De projecten hebben aantrekkingskracht op alleenstaanden en op gezinnen die meer willen weten van hun burens dan enkel een achternaam. Henk Minnema, projectmedewerker van het Steunpunt Leefgemeenschappen (groepen die aan opvang doen en die meestal een christelijk uitgangspunt hebben) constateert dat er nu minder belangstelling is voor hulpverleningsprojecten dan vijftientig jaar geleden.

De PZC - Prov. Zeeuwse Courant - kopt op 20 oktober 2001: "Ouderen als redders van het platteland". Het gaat over 't Hof Popkensburg, een woongemeenschap van ouderen in St.Laurens, bij Middelburg, die vijftien jaar bestaat. De overheid schijnt het wel te zien zitten dat ouderen in

leegkomende boerderijen gaan wonen. Ook een goed idee voor CW-initiatiefgroepen? 't Hof Popkensburg bestaat uit zestien nieuwbouwappartementen bij een oude schuur. Het artikel is wat kleinerend geschreven: van de 'grijze permanenten' is niets te zien op de foto. 'Libelle op 't tafeltje' en andere verkleinwoorden worden veelvuldig gebruikt. De bewoners drinken alleen nog gezamenlijk koffie, omdat ze meer privacy willen, zegt iemand. Er zijn veel conflicten geweest, 'ze sloegen elkaar bijna letterlijk de hersens in' zegt de huidige voorzitter. Deze woont zelf niet in de woongemeenschap omdat men vindt dat een uithuizige voorzitter beter de conflicten kan hanteren, hij is minder partijdig. Volgens dit artikel heeft de Stichting Wonen van Senioren op Boerderijen een forse subsidie gekregen uit het VSB-fonds en wordt zij van overheidswege gesteund. Als wij het woord senioren wat ruim opvatten - in sommige takken van sport behoort je boven de achttien al tot de senioren - dan zouden groepen-in-oprichting zich misschien ook tot deze stichting kunnen wenden.

"De hedendaagse utopische worsteling" of wel "Contemporary Utopian Struggles", zo luidt de titel van een boek met geselecteerde inleidingen (papers) voor de ICSCA-conferentie die in 1998 in Amsterdam is gehouden. Op 18 oktober is het boek met ondertitel 'Gemeenschappen tussen modernisme en postmodernisme', feestelijk gepresenteerd met een debat over de functie van hedendaagse utopische gemeenschappen. Locatie: de gekraakte 'vrijplaats' aan de Overtoom in Amsterdam (de voormalige filmacademie). Uit de uitnodiging: "Al eeuwen lang bestaan er autonome en antikapitalistische zones. Vrijplaatsen voor autonome politieke participatie, vrij van uitbuiting, prachtige voorbeelden van ecologisch

leven, netwerken van alternatieve economieën, etc. Vaak worstelen deze utopische gemeenschappen met het dilemma of ze zich alleen moeten terugtrekken uit het maatschappelijk gewoel - met het risico in navelstaarderij of sektarisme te vervallen - of dat ze juist de link moeten leggen naar grotere maatschappelijke verbanden. Kortom, terugtrekken of meedoen? Inhaken of afhaken?"

Het boek is samengesteld door Saskia Poldervaart, Harrie Jansen en Beatrice Kesler, in het Engels geschreven, uitgegeven door Aksant Academic Publishers, Cruquiusweg 31, 1019 AT Amsterdam, ISBN 90-6861-198-4.

Het Straatjournaal november van Haarlem heeft aan Koos, die de tweede Big Brother-soap bijna heeft gewonnen, gevraagd een keer gasthoofdredacteur te zijn. Op zich misschien niet zo vermeldingswaard, ware het niet dat deze Koos Wentink een zoon is van de oudste bewoonster van mijn woongroep Heemshof in Heemskerk en ik (Heleen Toet) op deze manier iets over de woongroep/boerderij kan vertellen.

In 1974, toen het boerenechtpaar Wentink wat ouder werd en geen van de zes kinderen de boerderij wilden voortzetten, stelden de oudste dochter en haar man hun voor er een woongroep van te maken, zodat zij er zouden kunnen blijven wonen en een verzorgde oude dag zouden kunnen hebben. Dat vonden pa en ma wel een goed idee; ze waren beiden wel gewend aan sociaal bezigzijn naast het werken op de boerderij. Eerst bestond de groep voornamelijk uit familieleden en aangetrouwden, later kwamen er ook anderen bij. Er werden kinderen geboren en men 'deed aan opvang' (dat doen we trouwens nog steeds: mensen die dat nodig hebben kunnen hier voor maximaal een half jaar terecht; >>>

Woongemeenschappen, What's in a name?

**Enige jaren geleden wilde het bestuur van de LVCW het begrip
Centraal Wonen verbreden.**

**We spreken sindsdien liever over de diverse vormen van het
gemeenschappelijk wonen en bedoelen dan groepen met
verschillende mate van gemeenschappelijkheid.**

**Sommige groepen eten dagelijks gezamenlijk, andere zelden,
enzovoort.**

In België is de belangstelling voor groeps-
wonen de laatste paar jaar snel aan het
groeien. In de regio Antwerpen ontstond
een werkgroep die zich A'penhuys noem-
de. Dit jaar heeft België een overkoepel-
ende vereniging voor woongemeenschap-
pen opgericht met de naam Samenhuizen.

Uit Amerika komt een heel ander verhaal.
'De dorpen lopen leeg, leve de moderne
communes' begint een artikel in de
Volkskrant. In het middenwesten van de
Verenigde Staten staan honderden gehuch-
ten op het punt opgeheven te worden
omdat de bevolking wegtrekt. Velen vor-
men dan een private 'woongemeenschap'
waar men de zorg deelt voor het onder-
houd van de straten, het park, de particu-
liere beveiliging en de kosten voor de
eigen scholen, sportcentra en omheining.
Zo ontstaan nieuwe gemeenten die van de
buitenwereld zijn afgesloten, waar mensen
wonen met dezelfde wensen en idealen.
In Front Sight bijvoorbeeld wonen allemaal
wapenliefhebbers. Er zijn woongemeen-
schappen voor ouderen die geen spelende

kinderen in hun buurt willen hebben.
Om criminaliteit te voorkomen ligt men
krom om alle denkbare beveiligingsmaat-
regelen te kunnen bekostigen. Deze men-
sen proberen zelf een ideale wereld te
scheppen, omdat naar hun mening de
overheid daarin tekortschiet.

Het gevolg is dat de blanke middenklasse
zich verschanst achter zijn bewaakte om-
heining, in eigen scholen en sportcentra.
Wij, centraal- en andere groepswoners,
zijn uiteraard niet zo. Wij staan open voor
de buitenwereld, de diversiteit van
bewoners is het hoogste goed. Of toch
niet?

Hoe ziet onze ideale wereld eruit?
Dat van soort zoekt soort klinkt toch aan-
trekkelijk? Of is 'een woongemeenschap'
iets heel anders dan 'gemeenschappelijk
wonen'?

*Samenhuizen, krant van de VZW
De Volkskrant, 4-9-01*

>>> *vevolg pag. 11*

we hebben daarvoor twee kamers
beschikbaar). Op het ogenblik wonen we
hier met z'n dertien, waarvan twee
tijdelijk; de oudste is Corrie Wentink, 87
jaar en de jongste, Quinten, is ruim drie
maanden oud. (HT)

Koos Wentink schrijft in de daklozenkrant
hoe zijn eerste ervaring met een dak- en
thuisloze was: "Ik werd in 1953 in Heems-
kerk op een boerderij geboren.

Al voor mijn geboorte was 'Het Mannetje'
met zijn bakfiets het erf van mijn ouders
op komen rijden. (...) Heeft de baas nog
een plekkie voor me? Met een 'plekkie'
bedoelde hij een slaapplek in het hooi.
De volgende ochtend vroeg hij als dank of
er scharen en messen te slijpen waren. Het
was een lieve, aardige man. (...) Hij bleef

steeds vaker langer en deed ook veel meer
dan messen slijpen.

Het Mannetje had twee rechterhanden en
pakte allerlei klussen aan. (...) Uren was
hij bezig om de roestige spijkers uit
gebruikt hout weer recht te slaan. Hij was
een man die niet deelnam aan onze
welvaartsmaatschappij. (...) Hij was ver in
de tachtig toen het zwerven van boer naar
boer toch echt niet langer kon. M'n familie
besloot om hem definitief als huisgenoot
op te nemen." Het Mannetje is 91
geworden en is hier ongeveer twintig jaar
geleden overleden. Wij hebben bij de
huidige boerderij nog steeds 'het schuurtje
van Brands' (zo bleek hij te heten), waar
zijn scharenslijpkist nog staat.

Heleen Toet.

Aktief lid binnen CW Lismortel: Marcel Leentvaar

Hilde ontvangt ons met koffie, thee en honing. Jan heeft de koekjes en laptop meegenomen. Natuurlijk gaat het nu over kinderen en Jenaplanschool, Marcel is onderwijzer in groep 2/3 en Lucas gaat straks naar school...

Eigenlijk vond ik het wel leuk om gevraagd te worden en toch dacht ik “zo actief ben ik toch niet geweest”. Marcel: “actief is een relatief begrip”.

(Jan opent even de koekjesverpakking mmm, lekker kruimelig)

Wij vonden het leuk om iemand te vragen die niet in het bestuur zit.

· **In welke activiteiten binnen CWL heb je de afgelopen 7,5 jaar je energie gestoken?**

't Straatfeest mee organiseren met Aaldert en Arjen o.a. was één van de eerste activiteiten. Ook het wandelen heb ik jarenlang georganiseerd: iedere keer op alle voordeuren aankondigingen ophangen. Later toen ik het met Patricia organiseerden hebben we onze ervaringen opgeschreven voor in het ledenblad. Wat ik ook veel gedaan heb, is televisie-avonden voor het voetballen niet te vergeten. Met de oudere jeugd heb ik vaak spelletjesmiddagen georganiseerd, zelfs mensen waar je het eerst niet van verwachtte hebben soms meegedaan. Er zijn ook dingen mislukt, maar die hoeven niet genoemd te worden. Met het voetballen op zondagochtend heb ik meegedaan, dat was meer een buurtactiviteit.

· **Heb je met anderen samengewerkt en met wie?**

Met Patricia het wandelen, bij het straatfeest waren een heleboel mensen b.v. Aaldert, Arjen... En verder weet ik al niet meer. (lachen) Dat grote feest met het grote springkussen. Ik heb ook alleen gewerkt, met name in het begin vaak.

· **Wat is je motivatie om je activiteiten te ontplooiën?**

Ik doe het vooral voor mezelf omdat ik het leuk vind en omdat ik denk dat anderen het ook leuk vinden. Verder vind ik het leuk om wat met andere mensen te doen. Mijn hoofdmotivatie is niet om het straatleven te stimuleren. Het hoort een stuk bij

mij. Ik hoop in de toekomst weer nu met Jan het wandelen te organiseren. Ook de vaste spelletjesavond ligt in het verschieft.

Nu met het kampeerweekend ben ik ingeschakeld door Peter de Kort en Beb. Ik vind het leuk om laagdrempelige dingen samen te doen. Ik ben meer een doener dan een denker.

· **Hoe ervaar je het?**

Wisselend. Meest positief. Met name het wandelen is heel animerend, mensen die meegaan en het waarderen. Het loopt gewoon, goed dat is de drijfveer om het te doen.

Ik ben soms kort door de bocht. Dan ga ik te vlug organiseren, dat slaat niet altijd goed aan. Bijvoorbeeld Elfstedentocht kijken van 's ochtends vroeg met ontbijt. Daar komt geen mens zijn bed voor uit. Het is vaak moeilijk te peilen wat mensen leuk vinden.

Het is voor nieuwe mensen belangrijk dat je succes hebt met het organiseren anders houd je er snel mee op.

Bijvoorbeeld het eetcafé loopt nu heel goed, maar andere activiteiten komen soms moeilijk van de grond. Sommige geven aan dat ze het leuk vinden maar doen niet mee. Die wel meedoen is vaak een vast clubje, bijvoorbeeld het wandelgroepje.

· **Hoe hebben je activiteiten zich ontwikkeld?**

In het begin liep ik harder van stapel. Ik ben nu wat aftastender. Ik inventariseer meer voordat ik begin. Sinds jaren wil ik graag iets met een spelletjesavond doen,

maar het is moeilijk een passende avond te vinden. Ik zoek ook steeds meer bondgenoten om iets op te zetten.

· **Krijg je waardering en hoe uit men dat?**

Ik vind, we worden absoluut gewaardeerd door mensen die mee doen: 't straatfeest, 't wandelen. Er was nooit zo'n waardering van mensen buiten die meedoen. Ik heb er nu niet meer zo'n last van, het is nu ook al beter geworden. Het is toch belangrijk ook als mensen die niet meedoen er iets van zeggen wat iemand die iets organiseert erg kan steunen. Aandacht voor elkaar in plaats van...het is mijn pakkie aan niet...

· **Is er nog iets wat je kwijt wilt?**

Ik vind en dat ga ik op de ledenvergadering inbrengen dat er elk jaar een straatfeest georganiseerd moet worden. Want dat is hartstikke leuk. En je mag best hetzelfde concept doen, met spelletjes, buiten eten enz., je mag er altijd nog ideeën aanplakken...

Je moet iemand niet meteen in het bestuur zetten, je moet iemand leuke dingen laten doen in de straat.

Wat ik heel erg waardeer als mensen laagdrempelige activiteiten organiseren zoals het Eetcafé, dat is erg leuk. Als mensen nog advies willen mogen ze graag bij mij langs komen.

Het was een leuk gesprek. Marcel is zo lekker enthousiast dan word je het vanzelf ook.

Marcel bedankt,

Hilde en Jan

Uit: Projectkrant van Lismortel

Verslag van de ledenvergadering van de LVCW op 8 december 2001.

Deze keer wordt de ledenvergadering niet gehouden in een centraal wonen project maar bij uitzondering in het Amsterdams Steunpunt Wonen te Amsterdam.

Vertegenwoordigd zijn: CW.: Deventer, Leiden, Eindhoven, Amersfoort, Leidschendam, Delft, Heemskerk, en individuele leden uit Amsterdam, Purmerend en Lobith.
Het bestuur: Ada Bolder, Gerard Koning, Peter Bakker, Thea Bekkers.

1. Opening door de voorzitter om 11.45 uur

Welkom aan de 16 deelnemers aan deze vergadering, waarbij nieuwe gezichten uit o.a. Eindhoven, Leiden, Amersfoort en Leidschendam.

Er wordt gestart met een kennismakingsronde.

2. Notulen van de ledenvergadering op 28 april 2001.

Opmerking vooraf: Deze notulen zijn niet, zoals voorheen altijd gebeurde, eerst in een wat bredere kring (het bestuur) bekeken voor ze verspreid werden. Hierdoor staan er nog wat ongelukkige onjuistheden in.

- Bij 1. aanwezig: Ada Bolder is individueel lid en vertegenwoordigt niet het project waar zij woont in Amsterdam.
- Bij 2. rondje langs de groepen: De opmerking over de 50 woongroepen uit Amsterdam is onjuist en dient geschrapt te worden. Wel is verteld dat de Amsterdamsse groepen die nu bij het ASW 'aangesloten' zijn naar aanleiding van de reorganisatie bij het ASW nadenken over een nieuwe rechtsvorm. Zouden ze kiezen voor aansluiting bij de LVCW dan zouden er ineens tientallen groepen bij de LVCW komen. Ook een collectief lidmaatschap (als afdeling Amsterdam van de LVCW) zou een optie kunnen zijn. Er is nog geen besluit genomen.

- Bij 3. mededelingen: ICSA is een conferentie van onderzoekers op het gebied van woongemeenschappen.

N.a.v.:

- Bij 5. financieel jaarverslag: Er zou naar een gunstige rentevorm worden ge-

zocht. Het geld van het vrijgefallen rentecertificaat is gestort op een rekening van ASN.

Het verslag wordt verder goedgekeurd met dank aan Harry Linde die inviel als notulist vanwege het vertrek van Heleen Toet als secretaris.

3. Mededelingen

Het bestuur bestaat nu uit Ada Bolder, Gerard Koning, Peter Bakker en Thea Bekkers. Rosa Verhoeff heeft onvoldoende tijd om in het bestuur te blijven maar gaat wel klussen voor het bestuur opknappen. De 3 maanden in het bestuur waren zeer nuttig, zo stelt Rosa vast. Het bestuur zal de wijzigingen aan de Kamer van Koophandel doorgeven.

De ID-baan: Het adverteren onder de leden van LVCW heeft 1 serieuze kandidaat opgeleverd. Volgens afspraak gaan nu advertenties uit naar de Volkskrant, Trouw en het Parool. Ook bij het steunpunt Leefgemeenschappen en het Utrechts Vrijwilligerswerk zal melding worden gedaan. Heleen vult aan dat de baan ook voor herintreders is.

4. Het beleidsplan

Gerard heeft veel werk gemaakt van het beleidsplan, ook voor de langere termijn heeft hij het beleid uitgestippeld.

Hij wordt dan ook uitgebreid gecompimenteerd!

Een enkele opmerking wordt gemaakt: Men mist vaste begrippen en men suggereert eenduidige benamingen: "klussen-netwerk" blijkt nogal wat verwarring te hebben gebracht, vooral bij de nieuwe aanwezigen op deze vergadering. N.a.v. 'ontmoetingsplatform' vraagt Irmgard uit Leiden: Hoe maak je het aantrekkelijk om naar de LVCW te gaan? Zij stelt voor om de ledenvergadering los te maken van themadag + ontmoeting. Zij krijgt bijval uit de vergadering en men ziet hiermee een andere instap en een grotere trekpleister. (in het aansluitende programma van vanmiddag zal hier zeker op doorgespraakt worden)

André Berkenbosch vraagt: hoe kun je mensen inventariseren op basis van kennis en gebruik maken van hun expertise?

Peter antwoordt: we waren en zijn hier mee bezig, maar we hebben nooit uitgezocht wie wie belde om informatie of hulp.

5. De begroting

Gerard is bij de begroting uitgegaan van de cijfers van 2000, omdat hij nog geen cijfers heeft van 2001, die nodig waren om dit werk te klaren. De begroting ziet er verzorgd uit en wordt goedgekeurd.

6. Rondvraag:

Heleen heeft een videoband bij zich, een aflevering van het televisieprogramma 'gemeenschap en goederen', die vandaag even gezien zou kunnen worden. Over een woongroep in Amsterdam, en hun financiële afspraken. Tenslotte besluit men om dat apart in een programma te plaatsen op een later tijdstip in het volgend jaar.

De volgende ledenvergadering is in Alphen aan de Rijn. Dus dan weer in een Centraal Wonen project! In het najaar van 2002 staat Deventer op het programma.

Na een heerlijke LUNCH, waarvoor Ada heeft gezorgd, en na veel gesprekken in de wandelgangen beginnen we weer op tijd aan het middagprogramma. Peter en Hanneke hebben dit voorbereid.

Middagprogramma.

Peter houdt een inleiding over hoe we binnen de LVCW ervaring van leden zouden kunnen benutten. Vervolgens gaan Peter en Hanneke ieder met een groepje aan het werk.

Hanneke houdt in haar groepje een korte inleiding over haar bevindingen gedurende de tijd dat zij centraal woont: Zij vertelt dat er in Purmerend altijd belangstelling was voor landelijke bijeenkomsten en ook voor het gezelligheidsaspect er van. Maar op de een of andere manier is er nooit daadwerkelijk meegewerkt aan het landelijk gebeuren. Geen tijd, niet geïnteresseerd ??

Zij vraagt zich nu met ons af: Hoe kun je mensen warm maken voor de landelijke vereniging en enthousiast voor klussen / taken binnen LVCW?

Er ontstaat een discussie waarin al gauw blijkt dat je de LVCW eerst moet laten leven bij mensen en dan kunt inhaken op het ontstane enthousiasme.

Daarom kiest de groep er voor om in te gaan op het idee van Irmgard: een ontmoetingsdag / weekend voor de leden van de landelijke vereniging.

De meeste bewoners van een project weten niet wat de LVCW is en doet. Ons verenigingsblad Gewoon Anders kent men vaak niet. Waarom zou men actief worden voor een club die men niet kent?

Wat de LVCW uitdraagt is een papieren verhaal. Nodig is eerst dat de bewoners van een project de LVCW leren kennen en zich erbij betrokken voelen. De LVCW laat eerst haar gezicht zien en de projecten ervaren wat de LVCW is. Een ontmoetingsdag kan hieraan bijdragen.

Zo'n ontmoetingsdag moet een open dag zijn en gelegenheid bieden met elkaar contact te maken. Het programma moet zinnig/doelgericht zijn, maar zeker ook leuk en uitnodigend.

Het programma moet niet een kant en klaar pakket zijn, dat aangeboden wordt. Een vraagstelling is meer op zijn plaats, omdat de aanwezigen dan nodig zijn en uitgenodigd worden om antwoorden te helpen formuleren en om hun eigen ervaringen en visie naar voren te brengen. Vooraf moet niet teveel ingevuld zijn; je hoeft er niet per sé uit te komen. Niet als onderwerp "Kinderen in CW.", maar "Hoe ga je om met kinderen in CW?". Triviale onderwerpen als bijv. "Hoe ga je om met katten en de zandbak" maken veel los en zijn de moeite waard. Wat zeer zeker ook ruimte verdient zijn de wandelgangen; de mensen moeten ook hun eigen programma aan bod kunnen laten komen en elkaar buiten het programma om kunnen spreken. Nadruk van de dag ligt op ontmoeten, contact/uitwisseling en niet zozeer op resultaat/produkt.

Bijzondere kennis, deskundigheden en ervaringen van aanwezigen of mensen uit het eigen project komen zo naar boven. Andere projecten en de landelijke vereniging kunnen daarvan profiteren.

Concrete suggesties:

- * Regionale ontmoetingsdagen.
- * Landelijke ontmoetingsdagen.
- * Contactpersonendag. Per project dient er een contactpersoon te zijn, dwz. iemand die tussen het project en de landelijke vereniging zorgt voor uitwisseling/contact, zodat zowel het project als de LVCW op de hoogte zijn van elkaars wel en wee. Een contactpersonendag kan dienen om de onderlinge band aan te halen en te versterken.

- * Vanuit de LVCW een vaste rubriek "Berichten LVCW" in projectbladen.

De tweede groep, begeleid door Peter is met een zeer concrete vraag op weg gegaan: **Wie zou welke klus willen en kunnen klaren?**

Er kwamen daarbij de volgende aanbiedingen:

André Berkenbosch wil behulpzaam zijn bij de eindredactie van Gewoon Anders. Ook wil hij meedoen met PR en lobby. Irmgard Trimbos is bereid om een ontmoetingsdag (in Leiden) te organiseren. Zij wil in Leiden ook iemand zoeken die artikelen plaatst over LVCW. Rosa Verhoeff wil met andere juristen uit CW (Els Cram wordt genoemd) een juridisch werkgroepje.

Verder wordt in deze groep nog gesuggereerd :

- Het organiseren van een tour langs diverse cw-projecten, bv met een bepaald thema.

- Tips verzamelen voor bewoners van cw en die uitzetten op website en/of in Gewoon Anders.

In beide groepjes is levendig gediscussieerd met genoemde punten als resultaat. Binnenkort komt een groepje bij elkaar om te brainstormen over een ontmoetingsdag op een later tijdstip in dit jaar.

Met een flinke groep werd nog in de buurt een drankje genomen en ja,.... natuurlijk nog even doorgepraat!

Een prima dag!!!

*Verlag: Gerard Koning
Rosa Verhoeff
Thea Bekkers*

**Hoe groot is
jouw wereld?**

**Word Novib donateur.
Bel 070-3421.777 of ga naar
www.novib.nl**

(HOE GROOT IS JOUW WERELD ? n(o)vib)
OXFAM NETHERLANDS

De Winkel van het Verenigingsbureau

Boeken & Folders

- * Algemene CW informatiefolder (Gratis)
- * Tijdschrift 'Gewoon Anders' waarin opgenomen, adressenlijst CW- projecten etc. (leden € 2,- incl. porto, niet-leden € 2,25 excl. porto).
- * LVCW video. VHS, 20 minuten. Rondleiding door en ervaringen van projecten. (€ 20,- en huur € 6,-)

Boeken

Ter inzage onder andere:

- * 'Woongemeenschappelijk'.
- * 'ABC voor (startende) woongroepen'.
- * 'Subsidiewijzer duurzaam bouwen'.
- * Koop/eigendom flatwoning (appartementrecht).
- * Het besturen van stichtingen en verenigingen.
- * 'Centraal Wonen in Beeld' deel 1

Te Koop

- * 'Centraal Wonen in Beeld' dl. 2 (aanbieding € 1,25)
- * 'Centraal Wonen in Beeld' dl. 3 (f. 20.00)

- * 'Centraal Wonen in Nederland' B Kesler (€ 16,-)
- * 'De gevolgen van het huurbeleid voor CW projecten', R. Panneman (leden; € 12.50, niet-leden € 9,-).

Diversen

- * Koffie-/theekopjes met CW logo en opschrift 'LVCW' (€ 2,75 p/st)
- * 'Peet-Jon' verjaarskalender. (€ 4,50.)
- * LVCW affiches. (€ 0,60 op A3 en € 2,- op A2 formaat)

Te Huur

- * Een dia-serie over centraal wonen.
- * Een oudere video (VHS-systeem) over centraal wonen.
- * De CW vlag (ook te gebruiken als spandoek).

*Borgsom voor de drie bovengenoemde items is € 50,-
Leenver-goeding (leden € 4,50
niet-leden € 1,20). Porto voor
rekening lener.*

- * Het spel 'Luchtkastelen' Rollenspel (nadruk op leren onderhandelen met allerlei instanties) is te huur voor € 45,-.

Begeleiding van het spel kost € 150,- per dagdeel (minimaal nodig 2 dagdelen) + reiskosten spelleider. Het verdient aanbeveling van tevoren na te gaan of een betrokken woningbouwstichting en/of gemeente (eventueel via sociale vernieuwingsgelden) financieel wil(len) bijspringen.

Voor mensen in of bij Amsterdam is het handig te informeren bij het ASW (zie rubriek 'Adressen'). Het ASW heeft namelijk i.s.m. de Volkshogeschool te Bergen aan Zee een cursusprogramma "Woon-groep in Zicht" beschikbaar voor initiatiefgroepen.

Prijzen zijn, tenzij anders vermeld, exclusief portokosten

Het gironummer van de Landelijke Vereniging Centraal Wonen is: 2015796 t.n.v. LVCW te Utrecht.

Je hoeft niet
alles te slikken!

vraag de sticker aan
020 6262 620

*Prettig voor u,
beter voor het milieu!*

NEE

Géén
ongeadresseerd
reclamedrukwerk

JA

Wél
huis aan huis
bladen

Logeernetwerk voor LVCW-Leden

De aangeboden logeermogelijkheden zijn bedoeld voor inwoners van CW (en andere verwante woonprojecten). Willekeurige lezers van dit blad die een goedkoop vakantieadresje zoeken moeten wij helaas teleurstellen!

- CW-Woonvorm v.d. Toekomst, Amersfoort:** Drie 2-pers. kamers, f. 10,- per nacht p/k. Kookgelegenheid aanwezig. Zelf linnengoed meenemen. Reserveren bij Fien Bardeel, Hof der Toekomst 45, 3823 HX Amersfoort, tel.: 033-4564015 of Harry Linde, Hof der Toekomst 5, 3823 HX Amersfoort tel.: 033-4558240.
- CW-t Vierschaar, Apeldoorn:** Een kamer met 2 eenp. bedden. Eventueel ledikantje. Een kamer met 1 eenp. bed. f. 5,- p.p. per nacht. Douche, wastafel, mogelijkheid om te koken. Boeking: Corrine Hoornaar, Magistratenveld 607, 7327 LK Apeldoorn, tel.: 055-53338779 of Geesje Tiemens, Magistratenveld 611, 7327 LK Apeldoorn, Tel.: 055-5342415.
- CW-Drielandenhuis, Haarlem:** Drie 2 pers. logeerkamers, waarvan 1 met kinderbed. Prijs afhankelijk van grootte van de kamers f. 5,-, f. 7,- of f. 10,- per nacht per kamer. Douche en toilet aanwezig, geen kookgelegenheid. Meenemen; linnengoed (o.m. dekbeddohoes). Schriftelijk afspreken; Drielandenhoek 6, 2034 LV Haarlem
- CW-Romolenpolder, Haarlem:** Venkelstraat 25, 2034 MT Haarlem. 1 Kamer, toilet, wastafel, 2 eenp. bedden en kinderbedje. Lakens & handdoeken meebrengen. Afspraken alleen schriftelijk.
- CW-Katerstraat, Den Haag:** 1 App. met 2 eenpersoons bedden met badk. en keuken. f. 7,50 / f. 10,- p.p. per nacht. Linnengoed meenemen. Maximaal verblijf 2 weken. Juni t/m augustus en van 15 dec. tot 15 januari uitsluitend voor intern gebruik. Contactpersonen: Josine Brongers, tel. 070-3454961 en Francine Hanemaayer: tel. 070-4276639.
- CW-Hilversum, Hilversum:** Drie logeerk. eerste verd. met elk hun eigen opgang, douche en toilet. 2 Bedden per kamer. Kosten f. 5,- p. nacht p. pers. Gebruik keuken in overleg. Contactp.: Marja v.d. Kooi, 035-6911469.
- CW-De Heerd, Groningen:** 1 groot en 1 klein met eigen ingang en badkamer met ligbad. Waterkoker/koffiezetmogelijkheid. Koken evt. in overleg in een klusterkeuken. Kosten f. 7,50 p.p. per nacht, huurlakenpakket f. 2,50 p.p. Afspraken via Saskia Nieboer, Bentismaheerd 10, 9736 EA Groningen, tel.: 050-5424688.
- CW-Circa, Leeuwarden:** Kamer met douche en w.c. een 2-persoonskamer, losse matras en eventueel kinderbedje. Kosten f. 5,- per nacht p.p.. Tel.: Jacobien Lugtenborg, 058-2133693/Bram Arnold, 058-2513626
- CW-Opaalstraat, Nijmegen:** Een logeerk. met 2 bedden en sanitaire voorziening. Van tevoren aanmelden bij Inge Koning, Opaalstr. 250, 6534 XP Nijmegen, tel.: 024-3560536.
- CW-De Banier, Rotterdam:** Een 2-persoons kamer + opklapbed. Eerste nacht €3,- p.p. Volgende nachten €1,50 p.p. Douche en toilet aanwezig. Mogelijkheid tot koken €3,- per keer. Linnengoed aanwezig, behalve handdoeken. Afspraken: Peter Noordmans, Paap-Diekstraat 6, 3032 SV Rotterdam, tel.: 010-4666467.
- CW-De Pionier, Rotterdam:** Logeerruimte voor twee personen en gemeenschappelijke keuken met koffie- en theevoorzieningen. Linnengoed en dekbedden aanwezig. Douche bij kontaktpersoon. Kosten f. 15,- per nacht p.p. Van tevoren reserveren bij Martin van den Boogardt, Karel Doormanhof 8, 3134 CW Vlaardingen, 010-4602647.
- CW-Westervoort: Nabij Arnhem en Veluwezoom.** 1 Logeerkamer met 2 eenpersoons bedden en kinderbedje. Douche/toilet aanw. f. 2.50 per nacht. Lakens & handdoeken zelf meenemen. Afspr. via Marianne Rosendahl, Lange Griet 34, 6932 MG, Westervoort, tel.: 026-3117261.
- CW-Zwolle:** 1 Logeerk. met 2 eenp. bedden. 1 Logeerk. met 1 tweep. bed. Douche / toilet aanw. Geen kookgelegenheid. Lakens & handdoeken meebrengen. f. 5,- p. pers. p. overnachting. Afspr. Petra, Rijnlaan 219, 8032 MX Zwolle, 038-4525126.

Doelstelling L V C W

De LVCW heeft tot doel de belangen van het gemeenschappelijk wonen, waar mogelijk, te behartigen.

Dat gebeurt door:

- het geven van algemene en specifieke informatie aan groepen en andere belangstellenden;
- het o.a. via consultants bieden van ondersteuning aan initiatief- en al samenwonende groepen;
- het bevorderen van informatie-uitwisseling tussen groepen;
- belangenbehartiging bij overheid, woningcorporaties en andere instellingen;
- het verder bekendheid geven aan deze woonvorm(en).

Centraal Wonen is een woonvorm waarbij:

De bewoners elkaar vrijwillig hebben gekozen om op basis van gelijke rechten en plichten zonder leiding of zeggenschap van buitenaf met elkaar en onderlinge betrokkenheid te wonen.

En niet anders dan volgens algemeen geldende regelgeving, op een door henzelf gekozen wijze invulling te geven aan het uitgangspunt van respect voor de gewenste mate van zelfstandigheid van de deelnemende huishoudens.

De LVCW ziet gemeenschappelijk wonen als een woonvorm, waar een aantal maatschappelijke doelstellingen meer kans van slagen hebben.

Te denken valt aan:

- de ontplooiing van het individu;
- emancipatie en solidariteit;
- het bewust omgaan met het milieu;
- het streven naar een sociaal rechtvaardige samenleving.

De LVCW wil zich inzetten voor alle woonvormen (gemeenschappelijk-/groeps-/centraal wonen), die zich in bovengenoemde definitie kunnen vinden.

Verenigingsbureau LVCW.

Bezoek, alleen na afspraak

Grenadadreef 1- J, 3563 HE Utrecht,
tel. 030-2612585.

internet: www.lvcw.nl,

E-mail: info@lvcw.nl,

[lvcw.netwerk bij nieuws.antenna.nl](http://lvcw.netwerk.bij.nieuws.antenna.nl)
(Leden kunnen toegang aanvragen bij
peter@antenna.nl)

Ons kantoor is gevestigd in een
zelfstandige ruimte van CW-Utrecht
in de wijk Overvecht-Noord, nabij de
rotonde 'Ghandiplein', (industrie-
terrein Overvecht).

Lidmaatschap

Projecten kunnen collectief lid worden
van de LVCW voor €5,- per woning /
wooneenheid per jaar. Iedere groeps-
deelnemer heeft dezelfde rechten als
een individueel LVCW lid.

Het individuele lidmaatschap (incl.
abonnement op 'Gewoon Anders') kost
€11,50 per jaar. Het gironummer van
de LVCW is 2015796.

Het lidmaatschap voor initiatiefgroepen
kost €2,50 per h.h..

Startende groepen kunnen, voordat ze
lid worden, een informatiepakket aan-
vragen.

Bestuur:

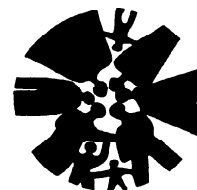
Voorzitter: Ada Bolder, p/a LVCW-
verenigingsbureau (zie boven).
Secretaris: Thea Bekkers (Breda)
Penningmeester: Gerard Koning (Groningen)
Lid: Ada Bolder. (Amsterdam)
Peter Bakker (Eindhoven)

Werkgroepen:

Thema's & Landelijke Vergaderingen:
Ada Bolder, tel. 020-6124811 / 5230129,
Angélique Hendriks,
(Coördinatie) LVCW deskundigen-netwerk
Angélique Hendriks (Amersfoort), Herman Geerts
(Tilburg), Marion Goes (Rotterdam), Peter Bakker
(Eindhoven).
Werkgroepadres, Tourslaan 18, 4527KX
Eindhoven.

Adressenlijst

Adreswijzigingen schriftelijk doorgeven aan het
verenigingsbureau of via email info@lvcw.nl.

Aangesloten CW Projecten

Projecten aangeduid met een * zijn in
voorbereiding. Het verdient aanbeveling eerst
contact met ze op te nemen alvorens de
projecten met een bezoek te vereren.
Codes: Nb = Nieuwbouw, Ob = Oudbouw,
K = Koop, H = Huur, G = Gemengd.
Het getal geeft het aantal woningen aan.
(i.p.v. een getal kan er ook de aanduiding
"Wg" = Woongroep staan).

Alkmaar.

CW-de Regenboog. Info.: Gerard Eggerding,
Elzasstraat 2, 1827 BW Alkmaar,
tel. 072-5629444. [Nb. H. 40. 1986]

CW-de Rups. Info.: Wim Grapendaal,
Harpoenstraat 1, 1825 LD Alkmaar,
tel. 072-5618482. [Nb. H. 9. 1983]

Almere.

CW-de Wierden. Info.: Marga Sarneel,
Hoekwierde 73, 1353 PD Almere,
tel. 036-5310545 [Nb. H. 20. 1985]

*CW-1904 i.o. O wellestraat 6, 1325HB Almere
Alphen a.d. Rijn.

CW-Alphen a.d. Rijn. Info.: A. Kooij, Zeeland-
straat 26, 2408 GJ Alphen a.d. Rijn,
tel. 0172-495224. [Nb. H. 30. 1995]

Amersfoort.

CW-het Hallehuis. Info.: Jelle Mulder, Ruigenhof
19, 3813 LV Amersfoort, tel. 033-4807684.
[Nb. H. 33.]

CW-Woonvorm v. d. Toekomst. Hof der Toekomst
29, 3823 HX, Amersfoort, Info.: woonruimte,
tel. 033-4557038/4562778. Alg. tel. 033-
4564015/4558240. [Nb. G. 61. 1993]

Amstelveen.

CW-Amstelveen. Info.: secr. Frans van Nostrum,
Suze Groeneweglaan 53, 1183 EK Amstel-
veen, tel. 020-6439515. [Nb. H. 36.]

Apeldoorn.

CW-t Vierschaar. Magistratenveld 613, 7327 LK
Apeldoorn, Tel. 055-5331986, Info bij Mo-
nique Kapel, Magistratenveld 603, 7327 LK
Apeldoorn, tel.: 055-5411957.
Internet upc-d@chello.nl. [Nb. H. 25.
Rolstoeltoegankelijk]

Barneveld.

* CW-Barneveld i.o. Info.: Oldenbarneveldweg
13, 3772 GA Barneveld.

Breda.

CW-Het Aardrijk. Aardrijk 103A, 4824 BT
Breda, secr. Kees Bekkers, Aardrijk 67,
4824 BT Breda, tel.: 076-5424846. Internet
www.aardrijk.nl, email: info@aardrijk.nl
[Nb. H. 52.]

Capelle a.d. IJssel.

CW-de Bonvivant. Info.: TH. De Vries,
Bondefantent 133, 2907 NA Capelle a/d
IJssel, tel. 010-4586892. [Nb. H. 50. 1990]

Delft.

CW-Delft. Fuutlaan 166, 2623MS Delft.
Info: Jet Kapma jkapma@hotmail.com,
tel.: 015-2618783. [Nb. H. 80.]

Deventer.

CW-Deventer. J.D. Huijbersstraat 10, 7412 JR
Deventer. Info. Maria Karsten, tel. 0570-
610406. [Nb. H. 32.]

Driebergen

* CW-ECWD i.o.
p/a Bosstraat 33, 9371 XA Driebergen

Ede.

CW-De Wonewei, Hegelstate 17, 6716 SL Ede.
[NB. 47. 1996]

Eindhoven.

CW-Lismortel, Tourslaan 18, 5628 KX
Eindhoven. Info.: Mattie Wetlij,
tel.: 040-2426833. email: cwl@antenna.nl,
Internet, www.lvcw.nl/cwl. [Nb. H. 67. 1983]
CW-Strip, secr.: Strijpssestraat 48, 5616 GR
Eindhoven. [Nb. H. 21.]

Enschede.

*CW-Enschede i.o., Lipperkerkstraat 167,
7511 CX Enschede secr.: Peter Vos.
s-Gravenhage.

CW-Houtwijk, Alb. Schweitzerlaan 24-B,
2552 PK s'Gravenhage, tel. 070-3972329
(Dientje v. Tilburg). [Nb. H. 49.]

CW-Katerstraat, Katerstraat, s'Gravenhage.
Info.: Paula Vlietstra, Tel.: 070-3646581,
[Nb. H. 31. 1986]

Haarlem.

CW-Drielandenhuis, Info.: Ver. Drielandenhuis,
Drielandenhoek 6, 2034 LV Haarlem.
email: drielandenhuis7@zonnet.nl.
[Nb. H. 39. 1986]

CW-Romolenpolder. Info.: CW Romolenpolder,
Venkelstraat 25, 2034 MT Haarlem.
email: info@cw-romolenpolder.tmfweb.nl
[Nb. H. 47. 1992]

Heemskerk.

Woongvereniging "Heemshof". Info.: Lambert
Koppers, Oosterweg 2-B, 1968 KN
Heemskerk, tel. 0251-245265.
[Ob. K. 6. 1977]

*CW-Heemskerk II i.o., Info. Dick Bestenbreur
Saarstraat 9, 1966 XP Heemskerk,
tel. 0251- 230533.

Hilversum.

CW-Hilversum. Info. Judith Kortland,
Wandelmeent 16, 1218 CN Hilversum,
tel. 035-6919401, [Nb. H. 50.]

Hoorn.

CW-Auryn. Info.: Marjo Goedhart, Roodborstje
10, 1628 CT Hoorn, tel. 0229-244895.
[Nb. H. 9.]

CW-Jozefhuis, Achterom 17-5, 1621 KP Hoorn,
tel. 0229-217303. [Ob. H. 31.]

Huizen.

CW-Bijvanck, Postbus 3009, 1270 EA Huizen,
Info.: Jan v. Gastel, Westhove 22, 1275 DD
Huizen, tel.: 035-5268908. [Nb. H. 50.]

Kerkrade.

CW-Kerkrade. Info. Jan Busser-Ossekoppel,
Vinkerstraat 96, 6464 GM Kerkrade,
tel. 045-5352187. [Nb. H. 8. 1988.]

Leeuwarden.

CW-Circa, Schoolstraat 9a, Leeuwarden.
Email: a.arnold@chello.nl. Info. Jacobien
Lugtenborg, Schoolstraat 9E, 8911 BH
Leeuwarden, Tel.: 058-21233693 of Bram
058-2153626. [Nb. H. 7. 1988]

Leiden.

CW-Gerestraat / Gortestraat. Gortestraat 37,
2311 MS Leiden, tel.: 071-5122526
CW-Stevenshof, Joke Smitsstraat 18, 2331 MA
Leiden, info.: Peter Koomen tel.: 071-
5324672 en Frans de Rijk tel 071-5318629.

Leidschendam

CW-Leidschendam (CWL). Nonnetjesingel 1,
2268 CT Leidschendam m.v.g. Theo
Holstein, Tel.: 070-3277405.
[NB. 26, 2000]

Lelystad.

CW-Hestia. Info.: Frances Gruijters, vr. 18.00-
20.00 uur. tel.nr. 0320-233339; adres:
Centr. Ruimte, CW Hestia Horst 26-27,
8225 PA Lelystad. [Nb. H. 32.]

Maastricht.
*CW-Maastricht i.o. Info.: Saskia v.d. Meer,
Boven Devoonstraat 16, 6412 ET Heerlen,
tel.: 045-5708668.
(Nb., ong. 12 woningen, gepland 2001).
Nieuwegein.
Gemeenschappelijk Wonen Nieuwegein.
Bedumerschans 3, 3432 TC Nieuwegein,
tel. 030-6060985 / 6060561. [Nb. H. 160.]
Nijmegen.
CW-Opaalstraat. Secr.: Opaalstr. 264, 6534 XP
Nijmegen, tel. 024-3882412. [Nb. H. 49.]
Oegstgeest.
CW-Anna Bijnhof. Info.: Anna Bijnsplantsoen
1, 2343 JT Oegstgeest, of Pauline Verkerk
tel.: 071-5173622. [Nb. G. (6 K, 7 H)].
Roermond.
CW-Maasniel. Info. Hubert Darthenay,
Eiermarkt 11, 6042 HV Roermond.
[Nb. H. 3.]
Rotterdam.
CW-de Banier. Banierstraat Rotterdam. Info.
Jopie Huijzers, Meester Marrestraat 5,
3032 SV Rotterdam, tel.: 010-4677702.
[Nb. H. 52. 1980]
CW-Zevenkamp. Victor van Vrieslandstraat 19,
3069 CW Rotterdam. Secr.: Truike Reichert
tel.: 010-4201207 of Marion Goes
tel.: 010-2202690. [Nb. H. 60.]
CW-de Beuk. Beukelsweg 90-B, 3022 GM
Rotterdam, tel. 010-4774690. [Ob. K. 9.]
Sevenum
*CW Sevenum i.o. op den Bergen 10, 5975 NS
Sevenum.
Spijkenisse.
CW-Spijkenisse. Info. VCW Spijkenisse, Postbus
599, 3200 AM Spijkenisse, tel.: 0181-
611278. [Nb. H. 24. 1981]
Tilburg.
CW-de Meenthe. Info. Herman Geerts, De
Meenthe 20, 5012 TH Tilburg, tel. 013-
4555654 / 4551014. [Nb. G. 35.]
Woonvereniging 'Stationsstraat 32'. Info. Pieter
Meijer, Stationsstraat 32, 5038 ED Tilburg,
tel. 013-5350218. [Ob. K. Wg.]
Utrecht.
* CW-Drommedaris i.o.. Oeral 134, 3524 DZ
Utrecht. Info. Ronald Bolwijn, Lijzide 4,
3823 TE Amersfoort, tel.: 033-4553417,
Email: re.bolwijn@worldonline.nl.
CW-Klopvaart. Cubadreef 4-J, 3563 HH
Utrecht. Info. tel. 030-2630401 (tussen 9:30
-10:30u). [Nb. H. 64. 1984]
Vlaardingen.
CW-de Pionier. Karel Doormanhof 3, 3134 CW
Vlaardingen. Info.: P de Graag, tel: 010 -
4355654 of C. van der Hout,
tel. 010-43464 00. [Nb. H. 24.]
Voorburg.
CW-Voorburg. Veurselaan 65, 2272 AP
Voorburg. [Nb. H.]
Wageningen.
CW-Wageningen. Leeuwriksweide 144,
6708LN Wageningen. Info. Janine v.
Doesburg, tel. 0317-420415. [Nb. H. 56.]
CW-'t Binnenveld, Johan Buziastraat 59,
6708NR Wageningen, Info.: Clementine van
Dalen, J. Buziastraat 99, 6708 NS Wage-
ningen, tel. 0317-422677.
[Nb. H. 39. 1990]
Westervoort.
CW-Westervoort, Lange Griet 42, 6932 MG
Westervoort., tel. 026-3115383.
www.lvcw.nl/cwwoort. [Nb. H. 25. 1986]
Zaandam.
CW-Zaandam. Info.: Peter v/d Gulik, Ds. ML.
Kingweg 238, 1504 DH Zaandam, tel. 075-
6121097. [Nb. H. 11. 1985]
Zeist.
CW-Dinslo. Kard. Alfrinkhof 39-A, 3712 DD
Huis ter Heide. Info. Kees Paasen, Kard.
Alfrinkhof 1, 3712 DD, Tel. 030-6939043.
[Nb. H. 23. 1994]

Zwolle.
CW-Zwolle. (CWL) info.: P. Bressers, Rijnlaan
211, 8032 MX Zwolle, tel. 038-4229693.
[Nb. H. 35. 1985]

Woonwerkprojecten

Aarle-Rixtel.
Geitenfokkerij Aarle-Rixtel. Lieshoutseweg 76,
5735 RD Aarle Rixtel, tel. 0492-382355.
Adorp.
De Warkstee, Spoorlaan 31, 9774 PC Adorp,
tel. 050-3061411.
Amersfoort.
Meth Medura, Weverssingel 7, 3811 GJ
Amersfoort, tel. 033-4722964.
Emmaus Nederland (diverse woonwerkprojecten
in het land): Postbus 175, 3720 AD
Bilthoven, tel. 030-2290780.
Burg-Haamstede:
Tidorp, Hoogezoom 79, 4328 EL Burg-
Haamstede.
Driebergen:
Antroposofische leefwerkvereniging.
Nieuw Rijsenburg, Langbroekdijk 2,
3972 ND Driebergen, tel. 0343-515571.
Elim (informatie over diverse christelijke
woonwerkverenigingen i/h land):
Bergweg 7, 3941 RA Doorn,
tel. 0343-417064.
Dwingeloo.
Gastenverblijf 't Punt. Eemster 33, 7991 PS
Dwingeloo, tel. 0593-525739.
Egmond aan Zee:
Humaniversity, Dr. Wiarda Beckmanlaan 4,
1931 BW Egmond aan Zee, tel. 072-
5064114.
s'Gravenhage:
Wonen Werken Pander, Spijkermakerstraat 16,
2512 ES s 'Gravenhage, tel. 070-3888917.
Woongroep H.U.G.O., Hugo de Grootstraat 10,
2518 ED s 'Gravenhage, tel. 070-3467362.
Haarlem.
Rosenstock Huesy Huis, Hagestraat 10,
2011 CV Haarlem, tel. 023-5356344.
Heerhugowaard.
MW-2 project De Vuurplaats (voorheen:
Woonecogroep), Keizersfazant 46, 1704 WL
Heerhugowaard, tel. 072-5714196.
s'Hertogenbosch.
Woonwerf Den Bosch, Hooipolder 1,
5235 VL s'Hertogenbosch, tel. 073-6415709.
'Het Heem' Mosmanslaan 17e, 5237 BB
s'Hertogenbosch, tel. 073-6425216.
Het Verband / De Maalstroom (Federatie van
o.a. woonwerkprojecten): Begijnenstraat 34,
6511 WP Nijmegen, tel. 024-3231708.
Tilburg.
Aquarius, De Schans 128, 5011 EN Tilburg,
tel. 013-4562619 / 4560752.
Ubbergen (bij Nijmegen).
Woonwerkvereniging 'De Reffer', Rijks-
straatweg 37-00, 6574 AC Ubbergen,
tel. 024-3235259.
Utrecht.
Woonwerkvereniging ARM, Koningsweg
358, 3585 LE Utrecht, tel. 030-2545422.
VAK-groep (Federatie "Verenigde Arbeids
Kollktieven") (diverse woonwerkprojecten):
Lauwrecht 55, 3515 GN Utrecht,
tel. 030-2721660.
Wapserveen.
Leefwerkvereniging "Hobbitstee",
van Zijlweg 3, 8351 HW Wapserveen,
tel. 0521-321328 / 321324.

Woongroepenwinkels:

Amsterdam.
ASW (Amsterdams Steunpunt Wonen), Nieuwe-
zijds Voorburgwal 32, 1012 RZ Amsterdam,
tel. 020-5230130.
Groningen.
Woongroepenwinkel, Kraneweg 68, 9718 JT
Groningen, tel. 050-3137985.

Leeuwarden.
PEL/KKW (Koördinatiepunt Kollektief Wonen),
Postbus 939, 8901 BG Leeuwarden,
tel. 058-2671636.

Leiden.
Informatiepunt Gemeenschappelijk Wonen, p/a
CW Leiden & Omg., Postbus 730, 2300 AS
Leiden, tel. 071-5121554, wo: 20.00-22.00
uur (bezoekadres: Gerestraat 20).

Rotterdam:
Woongroepenwinkel Rotterdam.
Teilingerstraat 21A, 3032 AP Rotterdam,
tel.: 010-4674495, di. & do. 14.00-16.00 u.
Tilburg.
Federatie v. Woonverenigingen Tilburg.
van Bijlandstraat 65, 5046 MB Tilburg,
tel. 013-5350479.

Diversen

LVGO (Landelijke vereniging Groepswoon van
Ouderen), Korte Elisabethstraat 13, 3511 JG
Utrecht, tel. 030-2318222 (14.00-16.00 uur).
Bezoek na tel. afspr.

Publicatie: Oud & Wijs (6 x per jaar).
SEV (Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting),
Postbus 1878, 3000 BW Rotterdam, tel. 010-
4130935. Publicatie: 'Het Experiment' (4 x
per jaar, gratis).

Huis in Eigen Hand, Kapelstraat 42, 4817 NZ
Breda, tel. 076-5811740.

Nederlandse Woonbond,
Nieuwe Achtergracht 17, 1018 XV Amsterdam,
Tel. 020-5517700, Fax. 020-5517799
Email: info@woonbond.nl,
Publicaties: Huurwijzer en Woonbondig.

Laagland Advies, Heiligenbergerweg 113,
3816 AJ Amersfoort, Tel. 033-4724224,
fax: 033-4751496.

Ministerie van VROM, (Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening & Milieu) Postbus
30942, 2500 GX Den Haag, tel. 070-
3393939, distributiecentrum: Leiden,
tel. 071-352500.

Ministerie van VWS, (Volksgezondheid, Welzijn &
Sport) Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk,
tel. 070-3407911.

Notaristelefoon, (Alg. info kopen huis e.d.):
tel. 070-3469393.

RAVO (Raad voor de Volkshuisvesting) Postbus
30946, 2500 GX Den Haag, tel. 070-
3392436.

VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)
Postbus 30435, 2500 GK Den Haag,
tel. 070-3738888.

Stichting STUT consult, Dominicanenstraat 107,
6521 KB Nijmegen, tel. 024-3242474,
10:00u-16:00u, e-mail: info@stut-consult.nl,
Internet: www.stut-consult.nl

Steunpunt leefgemeenschappen Utrecht.
Faustdreef 183, 3561LG Utrecht.
Tel.: 030-2630539
leefgemeenschappen@worldmail.nl

Voorlichtingscentra betreffende o.a. bouwen & wonen

De Kleine Aarde. Postbus 151, 5280 AD Boxtel,
tel.: 0411-684921, Fax: 0411-683407.

Publicatie: De Kleine Aarde (4 x per jaar).

Ecolonia. Vuurlaan 15, 2408 NA Alphen a.d. Rijn,
tel. 0172-491199.

VIBA Expo, Postbus 772, 5201 AT,
s-Hertogenbosch, tel. 073-6216943.

Koepel van woningbouwverenigingen:

AEDES, Vereniging van Woningcorporaties,
Olympia 1, 1213 NS Hilversum, Postbus 11,
1200AP Hilversum, tel. 035-6268200.

Landelijke Vereniging Centraal Wonen
Grenadadreef 1J, 3563HE Utrecht
telefoon.: 030-2612585